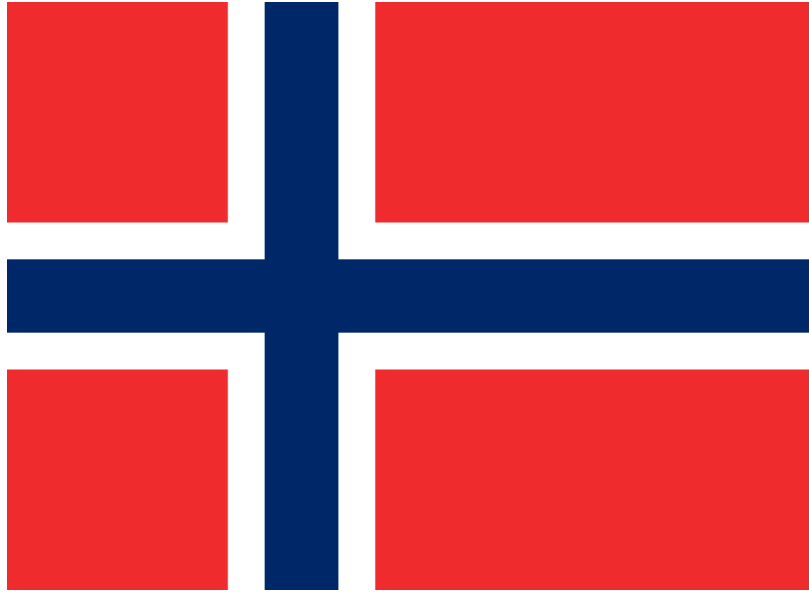

NORVEÇ ÜLKE RAPORU

(Yaş Meyve Sebze Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

KASIM, 2017

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM	3
2. NORVEÇ'İN DIŞ TİCARETİ	4
3. TÜRKİYE İLE TİCARET	8
4. NORVEÇ'İN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
5.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	14
KAYNAKLAR	16

NORVEÇ

Büyüme Oranı: %1,4 / **GSYİH:** 392 052 (milyon \$)/ **Nüfus:** 5 326 000 / **Başkent:** Oslo

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Geniş petrol, doğal gaz, mineral, kereste, su ürünleri ve su rezervine sahip olan Norveç'in GSYİH'si 2015 yılında 389 milyar Dolar, ekonomik büyümenin ise % 1 oranında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Norveç ekonomisinin temelini hizmet sektörleri oluşturmaktadır.

Ürün olarak bakıldığında ise petrol ve gaz en ön sırada yer almaktadır. 2014 yılında ham petrol ihracatı, toplam ihracatın % 31'ini oluşturmaktadır. Tahminlere göre Norveç, 50 yıllık petrol ve en azından 100 yıllık doğalgaz rezervine sahiptir.

Dünya Bankası verilerine göre Norveç, 2015 yılında dünyada iş yapılması en kolay 6. ülke durumundadır. (185 ülke arasında) (Ease of Doing Business 2015)

Ekonomik Performans

Geniş petrol, doğal gaz, mineral, kereste, su ürünleri ve su rezervine sahip olan Norveç'in GSYİH'si 2015 yılında 389 milyar Dolar, ekonomik büyümenin ise % 1 oranında gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Norveç ekonomisinin temelini hizmet sektörleri oluşturmaktadır.

Ürün olarak bakıldığında ise petrol ve gaz en ön sırada yer almaktadır. 2014 yılında ham petrol ihracatı, toplam ihracatın % 31'ini oluşturmaktadır. Tahminlere göre Norveç, 50 yıllık petrol ve en azından 100 yıllık doğalgaz rezervine sahiptir.

Dünya Bankası verilerine göre Norveç, 2015 yılında dünyada iş yapılması en kolay 6. ülke durumundadır. (185 ülke arasında) (Ease of Doing Business 2015)

Genel Ekonomik Durum

2015 yılında ise dünya petrol fiyatlarındaki düşüş ülkenin ihracat gelirlerinde önemli bir kayba neden olmuştur. Norveç'in dış ticaretinin çok büyük bir kısmını yaptığı AB ülkelerinde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle Norveç ekonomisi de olumsuz anlamda etkilenmiştir. . Büyümenin 2016 yılında % 1 olması beklenmektedir. GSYİH'nın % 20'sini petrol ve doğal gaz üretimi oluşturmaktadır. Dünyanın 3. en büyük petrol ihracatçısıdır.

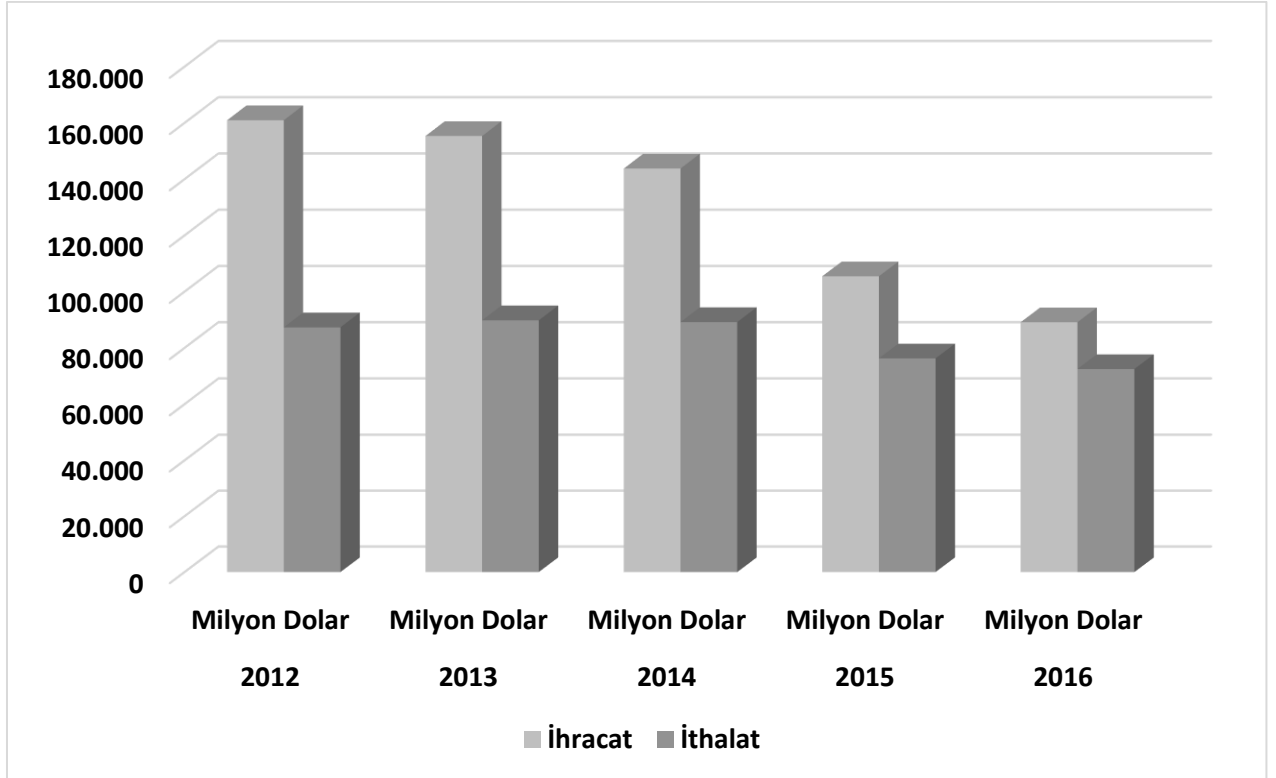
Norveç ekonomisi için petrol faaliyetleri çok önemlidir. Norveç'te petrol ve doğal gaz GSYH'nin yaklaşık % 25'sini oluşturmaktadır. Üretilen petrolünde büyük bölümü ihraç edilmektedir. Son 40 yıldır petrol ve doğal gaz ülkenin ekonomisinde önemli bir role sahiptir. 1971 yılında ülkede ilk kez petrol çıkarılan kadar kişi başına düşen gelir gelişmiş ülkelerin altında bir seyir izlerken bu tarihten sonra gelir düzeyinde batı ekonomileri yakalanmış olup halen dünyada bu konuda önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır.

2. NORVEÇ'İN DIŞ TİCARETİ

Tablo 1. Norveç'in Yıllara Göre Dış Ticareti

Dış Ticaret	2012 Milyon Dolar	2013 Milyon Dolar	2014 Milyon Dolar	2015 Milyon Dolar	2016 Milyon Dolar
İhracat	160.952	155.351	143.791	105.449	89.120
İthalat	87.308	89.807	89.170	76.275	72.473
Hacim	248.260	245.158	232.961	181.725	161.593
Denge	73.644	65.543	54.621	29.174	16.647

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları

Grafik 1. Norveç Dış Ticaret Verileri, 2012-2016 (Milyon Dolar)

Tablo 2: Norveç'in Başlıca Ürünler İtibari ile İhracatı (Milyon \$) (İlk 10 Ürün)

GTİP	Ürün Adı	2014	2015	2016
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	46.255	25.352	22.615
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	39.100	29.392	20.616
302	Balık (taze/soğutulmuş)	6.002	5.207	6.487
9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	4.699	4.204	3.476
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7.523	5.123	3.244
7601	İşlenmemiş alüminyum	3.186	2.674	2.424
304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze/soğutulmuş/dondurulmuş)	1.726	1.452	1.718
303	Balıklar (dondurulmuş)	1.762	1.285	1.395
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	1.088	501	1.126
2924	Karboksiamid gruplu, karbonik asidin amid gruplu bileşikler	737	835	916
	GENEL TOPLAM	144.611	104.800	89.120

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı (www.ekonomi.gov.tr)

Tablo 3: Norveç'in Başlıca Ürünler İtibari ile İthalatı (Milyon \$) (İlk 10 Ürün)

GTİP	Ürün Adı	2014	2015	2016
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	5.486	4.951	5.151
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.891	2.191	1.802
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	826	938	1.789
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	1.886	1.707	1.748
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.529	1.307	1.329
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.736	1.391	1.267
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.363	1.102	1.224
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.296	1.109	1.059
7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri, nikel ara ürünleri	1.860	1.327	970
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.256	1.141	887
	GENEL TOPLAM	89.439	77.193	72.473

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı (www.ekonomi.gov.tr)

Tablo 4: Norveç'in Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (Milyon \$) (İlk 10 Ülke)

Ülke Adı	2014	2015	2016
Birleşik Krallık	32.895	21.093	18.437
Almanya	24.477	18.614	12.700
Hollanda	19.268	11.534	9.419
Fransa	8.839	6.865	6.089
İsveç	8.185	6.184	5.754
Belçika	6.823	5.097	3.888
ABD	5.359	4.658	3.741
Danimarka	5.460	4.117	3.548
Çin	3.276	2.990	2.356
Polonya	2.563	2.026	2.079
GENEL TOPLAM	144.611	104.800	89.120

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı (www.ekonomi.gov.tr)

Tablo 5: Norveç'in Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (Milyon \$) (İlk 10 Ülke)

Ülke Adı	2014	2015	2016
Almanya	10.566	8.707	8.714
İsveç	10.949	8.855	8.676
Çin	8.484	8.126	8.013
ABD	5.531	5.005	4.700
Danimarka	5.448	4.413	4.065
Birleşik Krallık	5.787	4.945	3.677
Hollanda	3.306	2.808	2.904
Polonya	2.883	2.341	2.556
Fransa	3.071	2.535	2.392
İtalya	2.732	2.311	2.182
Dünya	89.439	77.193	72.473

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı (www.ekonomi.gov.tr)

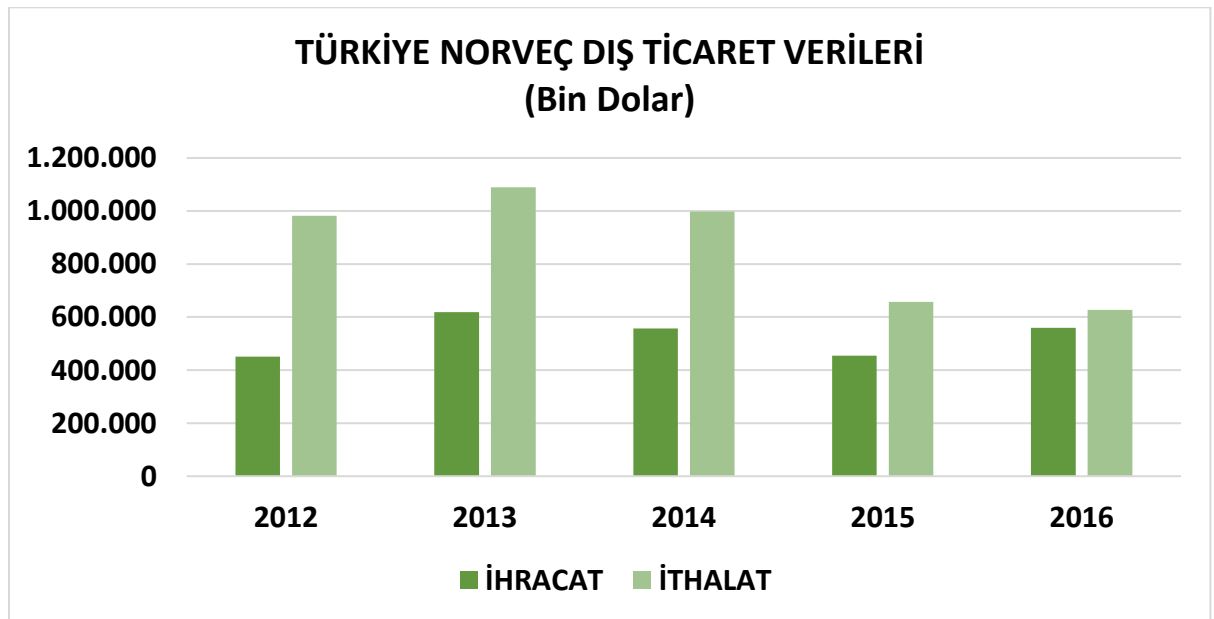
3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 6. Türkiye – Norveç Dış Ticaret Göstergeleri (Bin Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2012	450.876	982.088	1.432.965	-531.212
2013	618.471	1.088.903	1.707.374	-470.432
2014	557.600	997.630	1.555.230	-440.030
2015	454.015	657.520	1.111.535	-203.505.
2016	559.266	627.523	1.186.789	-68.257

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları

Türkiye'nin Norveç'e ihracatında yıllar itibariyle artış ve azalışlar meydana gelmekte olup en çok ihracat 618,4 milyon dolar ile 2013 yılında yapılmıştır. Norveç'in ülkemizden ithalatı 2013 yılında 1 milyar dolar civarında gerçekleşirken 2016 yılında bu rakam 627,5 milyon dolar dolara gerilemiştir. Norveç'le ülkemiz arasındaki dış ticaret açığı 2016 yılında 68,2 milyon dolara gerilemiş olup, ihracatın ithalatı karşılama oranı %89 olmuştur (Tablo 6).

Grafik 2. Türkiye-Norveç Dış Ticaret Verileri, 2012-2016 (Bin Dolar)

4. NORVEÇ'İN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 7. Norveç Ürün Grubu Bazında Yaş Meyve Sebze Sektörü İthalatı, 2012-2016 (İlk 10 Ürün, 1000 USD)

GTİP	Ürün Açıklaması	2012	2013	2014	2015	2016
80610	Taze Üzümler	93.790	97.882	93.462	77.312	75.877
80390	Taze ya da kurutulmuş muzlar	84.357	91.647	90.446	83.026	69.879
70200	Taze ya da dondurulmuş domatesler	66.305	70.068	76.088	65.301	61.863
80810	Taze elmalar	74.649	83.449	74.813	62.840	61.288
70960	Taze ya da Dondurulmuş Capsicum ya da Pimenta	51.838	61.456	59.816	55.685	57.819
81010	Taze çilekler	54.606	64.541	60.448	53.638	56.821
80440	Taze ya da kurutulmuş avokadolar	26.319	35.831	42.064	42.814	52.739
80520	Taze ya da kurutulmuş mandarinler	41.904	46.820	50.676	45.453	45.544
81040	Taze yaban mersini ve Vaccinium cinsinin diğer meyveleri	29.599	55.014	48.725	37.862	44.703
80510	Taze ya da kurutulmuş portakallar	40.327	44.501	39.013	37.219	43.428
	Genel Toplam	1.029.948	1.176.623	1.137.736	1.023.057	1.022.867

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, Norveç'in YMS ithalatı 2012-2016 yılları arasında 1 milyar dolar civarında gerçekleşmiş olup, en fazla ithalat edilen ürün grupları değer bazında sıralamaya göre; Taze Üzümler, Taze ya da kurutulmuş muzlar, Taze ya da dondurulmuş domatesler, Taze elmalar ve Taze ya da Dondurulmuş Capsicum ya da Pimenta'dır (Tablo 7).

Tablo 8. Norveç Ülke Bazında Yaş Meyve Sebze Sektörü İthalatı, 2012-2016 (İlk 15 Ülke, 1000 USD)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016
İspanya	243.920	278.234	274.432	260.027	270.975
Hollanda	112.028	140.863	149.240	130.560	113.018
İtalya	91.589	93.687	84.326	82.148	82.550
Güney Afrika	48.766	56.785	52.373	43.179	48.782
Peru	23.965	33.093	36.552	39.881	44.685
Şili	37.994	46.656	50.718	41.243	38.411
ABD	36.201	39.210	43.055	58.476	37.670
Fas	15.907	33.518	32.111	18.110	31.174
Kostarika	42.914	43.405	50.901	46.066	30.844
Belçika	47.391	48.029	30.208	23.902	30.044
Ekvador	35.831	41.478	35.868	33.318	27.524
Polonya	17.689	27.513	26.128	23.298	27.130
Fransa	30.625	34.339	26.534	22.466	22.998
Türkiye 14.sırada	17.574	21.457	22.060	22.056	21.581
Brezilya	26.350	25.938	28.989	21.211	19.613
Genel Toplam	1.029.948	1.176.623	1.137.736	1.023.057	1.022.867

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, Norveç'in 2016 yılında en fazla YMS ithalatı yaptığı ülkeler değer bazında sıralamaya göre; İspanya, Hollanda, İtalya, Güney Afrika ve Peru'dur (Tablo 8).

Türkiye ve UYMSİB - Norveç Yaş Meyve Sebze İhracatı Verileri

Tablo 9. Türkiye Geneli Yaş Meyve Sebze Sektörü Norveç İhracatı Verileri

ÜRÜN GRUBU	2016 Ocak-Ekim		2017 Ocak-Ekim		DEĞİŞİM	
	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD
KİRAZ.VİŞNE	1.781.661	7.845.641	1.522.022	7.128.375	-15%	-9%
BİBER	488.854	735.288	462.657	790.610	-5%	8%
LİMON	411.633	399.808	359.779	398.476	-13%	0%
PATLICAN	159.743	200.639	185.213	244.354	16%	22%
KABAK	172.932	174.819	209.609	240.055	21%	37%
NAR	299.174	266.043	267.951	230.351	-10%	-13%
ÜZÜM	180.020	218.320	193.940	203.319	8%	-7%
ARMUT	77.043	104.847	80.150	110.621	4%	6%
ERİK	25.382	66.601	24.603	61.914	-3%	-7%
AYVA	37.702	52.036	43.772	59.696	16%	15%
HIYAR.KORNIŞON	50.410	63.174	40.920	58.219	-19%	-8%
DOMATES	25.714	25.687	39.899	56.757	55%	121%
İNCİR	38.974	132.742	13.594	44.550	-65%	-66%
LAHANA	12.764	9.591	29.251	25.365	129%	164%
DİĞER SEBZELER	13.196	23.940	15.505	21.820	17%	-9%
KAVUN	26.506	29.815	17.102	21.416	-35%	-28%
DİĞER TAZE MEYVELER	5.670	14.256	4.318	16.735	-24%	17%
HAVUÇ.TURP	10.495	8.785	19.060	14.204	82%	62%
KAYISI	6.336	15.708	6.713	12.979	6%	-17%
ELMA			12.589	11.422		
PORTAKAL	262.024	134.514	15.513	7.968	-94%	-94%
ŞEFTALİ	2.860	3.228	7.118	7.461	149%	131%
KARPUZ			5.357	7.076		
ÇAY	4.281	25.720	212	6.260	-95%	-76%
KESTANE	4.500	15.888	720	2.905	-84%	-82%
MANDARİN	4.700	2.494	5.600	2.817	19%	13%
FASULYE	1.224	2.146	1.515	2.756	24%	28%
GREYFURT	5.862	3.314	2.200	1.202	-62%	-64%
ISPANAK	1.512	2.490	400	801	-74%	-68%
MAYDANOZ	828	1.430	99	512	-88%	-64%
GENEL TOPLAM	4.117.635	10.603.431	3.587.381	9.790.997	-13%	-8%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (UİB)

UİB verilerine göre, **Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörü 2017 yılı Ocak-Ekim döneminde Norveç'e ihracatı**, bir önceki yılın aynı dönemine göre **%-8 oranında düşüşle 9,7 milyon dolar** olarak gerçekleşmiştir. Norveç, bu dönemde ihracat yapılan ülkeler arasında **23. Sırada yer almakta ve yaş meyve sebze sektörü ihracatından %0,6 pay** almaktadır. YMS sektörünün Norveç'e 2017 Ocak-Ekim döneminde **en çok ihraç ettiği ürün grupları kiraz.vişne, biber, limon, patlıcan ve kabaktır** (Tablo 9).

Tablo 10. UYMSİB Norveç İhracatı Verileri

	Ocak-Ekim 2016		Ocak-Ekim 2017		DEĞİŞİM	
ÜRÜN GRUBU	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD
KİRAZ.VİŞNE	388.080	2.204.129	221.760	1.215.573	-43%	-45%
SİYAH ZEYTİN	43.279	141.849	49.212	157.060	14%	11%
YEŞİL ZEYTİN	7.977	20.843	10.340	27.314	30%	31%
İNCİR	25.500	96.103	0	0	-100%	-100%
GENEL TOPLAM	464.835	2.462.924	281.312	1.399.947	-39%	-43%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (UİB)

UİB verilerine göre, **UYMSİB 2017 yılı Ocak-Ekim döneminde Norveç'e ihracatı**, bir önceki yılın aynı dönemine göre **%-43 oranında düşüşle 1,3 milyon dolar** olarak gerçekleşmiştir. Norveç, bu dönemde ihracat yapılan ülkeler arasında **11. sırada yer almakta ve yaş meyve sebze sektörü ihracatından %1,4 pay** almaktadır. UYMSİB tarafından 2017 Ocak-Ekim döneminde Norveç'e **ihraç edilen ürün grupları kiraz.vişne, siyah zeytin, yeşil zeytin ve incirdir** (Tablo 10).

NORVEÇ TARIM VE GIDA SANAYİ ÜRÜNLERİ İHRAÇ POTANSİYELİMİZ								
Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2016 (bin \$)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2016 (bin \$)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2016 (milyon \$)	Dünya İthalatın da Ülkenin Payı 2016 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatında Değişim 2015/16 (%)	Ülkenin Toplam İthalatında Değişim 2015/16 (%)	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları 2016 (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Elma (taze)	61.343	0	38.531	0,8	-100	-2.4	İtalya(59)	Türkiye ve diğer ülkeler % 0 (1 Aralık-30 Nisan), Tarih harici:4,58
							Şili(10,5)	
							Polonya(9,3)	0
							Arjantin(5,5)	(1 Aralık-30 Nisan), Tarih harici: 4,58
							Yeni Zelanda(3,8)	

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları

5. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Pazartesi-Cuma çalışma saatleri 08.00 – 16.00 arasındır.

Bankaların açılış saatleri Pazartesi-Cuma 08.15 – 15.00 (kışın 15.30) Perşembe 08.15 – 17.00.

Resmi tatiller

01 Ocak	Yılbaşı
12 Nisan	Kutsal Perşembe
İyi Cuma	Her yıl değişiyor
Paskalya	Her yıl değişiyor
1 Mayıs	İşçi Bayramı
9 Mayıs	Milli Bayram
17 Mayıs	Bağımsızlık Günü
Milli Pazartesi	Her yıl değişiyor
25-26 Aralık	Noel

Kullanılan Lisan

Norveç’de kullanılan dil Norveççe olmakla beraber İngilizce de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Ulaşım

En önemli uluslararası havaalanı Oslo’da Gardermoen’dir. İstanbul’dan Oslo’ya direk uçuş vardır ve yaklaşık 4 saat sürmektedir.

Havayolu Ulaşımı

Gardermoen Havaalanı’ndan Oslo şehir merkezine hızlı tren hattı vardır ve bir kişinin ücreti yaklaşık 170 NOK’dur (51 TL). Bunun yanı sıra havaalanından şehir merkezine bir kişinin ücretinin yaklaşık 190 NOK (yaklaşık 57 TL) olduğu otobüsler de mevcuttur. Havaalanı şehir merkezi uzaklığı 70 km civarındadır ve taksiyle 700 NOK civarında (yaklaşık 210 TL) tutar.

Norveç’de yollar ve bağlantıları mükemmel bir ağı sahiptir. Yaklaşık 50 havaalanı ve en kuzeydeki bölgelere bile kolayca ulaşımı mümkün kılan iniş pisti vardır. Norveç’de faaliyet gösteren havayolları SAS, Norwegian ve Wideroe’dır.

Trenle Ulaşım

Norveç Devlet Demiryolu NSB, Güneybatı sahillerinden Kuzey sahillerine kadar uzanan ve önemli şehirleri birbirine bağlayan iyi gelişmiş bir ağı sahiptir. Ayrıca, Oslo’dan Bergen’e dağları geçerek giden Bergensbanen hattı vardır. En kuzey uç noktası olan Narvik’deki demiryolu istasyonuna, İsveç üzerinden trenle ya da Fauske’dan otobüsle ulaşmak mümkündür.

Trenle seyahatte fiyatları daha cazip hale getiren indirim ve özel tarifeler de söz konusudur.

İnternet üzerinden Norveç Devlet Demiryolları’ndan (Norway State Railways - www.nsb.no/?lang=en_US) ya da tüm otobanlarda bulunan Narvesen kiosklarından bilet alınabilir.

Otobüs ve Feribotla Ulaşım

Norveç’in otobüs ve feribot sistemi uzak köylere kadar ulaşan hatları ile mükemmel bir tablo oluşturur. Norveç’de neredeyse tüm kasaba ve köylere otobüs veya feribot ile ulaşılabilir. Genel olarak, bunun için önceden rezervasyon yaptırmak gerekmemektedir. Herhangi bir NOR-WAY ofisinden bilet alınabilir. Detaylı bilgiye www.visitnorway.com adresinden ulaşılabilir.

Yerel Saat

Yerel Saat Türkiye’den 1 saat geridedir.

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu: 00-47

KAYNAKLAR

1. Ekonomi Bakanlığı Ülke Masaları (www.ekonomi.gov.tr)
2. Türkiye İhracatçılar Meclisi (www.tim.org.tr)
3. Uludağ İhracatçılar Birliği (www.uib.org.tr)

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.